

Jak czytać artykuły naukowe VII, czyli:

12 PYTAŃ, KTÓRE POMOGĄ OCENIĆ I WYKORZYSTAĆ OCENĘ EKONOMICZNĄ (ECONOMIC EVALUATION STUDIES)

Jak korzystać z przewodnika:

Podczas oceny należy wziąć pod uwagę trzy główne kwestie dotyczące oceny ekonomicznej:

- Czy ocena ekonomiczna jest ważna / wiarygodna (*valid*)? (Część A)
- Jak oceniono i porównano konsekwencje i koszty? (Część B)
- Czy rezultaty / wyniki pomogą lokalnie w decyzjach co do finansowania i zakupów świadczeń / usług (Część C)

12 pytań ma na celu pomóc w przemyśleniu tych kwestii systematycznie. Pierwsze dwa pytania są pytaniami przesiewowymi i można na nie odpowiedzieć szybko. Jeśli odpowiedź na oba pytania brzmi „tak”, warto przejść do pozostałych pytań. Pytania w pewnym stopniu pokrywają się. Na większość pytań należy odpowiedzieć „tak”, „nie” lub „trudno powiedzieć”. Po każdym pytaniu podano także kilka wskazówek oznaczonych kursywą. Te wskazówki mają na celu przywołanie najważniejszych aspektów danego pytania. W komentarzach należy zapisać powody swoich odpowiedzi.

Oceniany artykuł i dane bibliograficzne:

.....
.....

Informacja o sposobie przygotowania przewodnika:

Materiał jest oparty na listach kontrolnych Critical Appraisal Skills Program, CASP. Listy kontrolne CASP zostały zaprojektowane jako narzędzia edukacyjne i pedagogiczne, a nie jako formalne narzędzia oceny jakości metodologicznej publikacji naukowych. Dlatego nie zaproponowano do nich systemu punktacji. Podstawowe listy kontrolne CASP (randomizowane badanie kontrolowane i przegląd systematyczny) były oparte na przewodnikach do literatury medycznej dla użytkowników JAMA „Users’ guides to the medical literature” z 1994 r. (na podstawie Guyatt GH, Sackett DL i Cook DJ) i pilotowane z udziałem przedstawicieli zawodów ochrony zdrowia. Ponadto, poradniki były konsultowane wśród użytkowników. Inspiracją były też inne publikacje, w tym witryny internetowe – patrz <http://pro-ebp.awf-bp.edu.pl/>

CZĘŚĆ A Czy ocena ekonomiczna jest ważna / wiarygodna (*valid*)?

PYT 1 Czy postawiono dobrze zdefiniowane pytanie?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Czy jest jasne, co starają się osiągnąć autorzy:

 jaka jest perspektywa,

 ile opcji jest porównywanych,

 czy uwzględniane są zarówno koszty, jak i konsekwencje,

 jaki jest horyzont czasowy (*time horizon*; oś czasu).

Komentarze:

.....
.....

CZĘŚĆ A Czy ocena ekonomiczna jest ważna / wiarygodna (*valid*)?

PYT 2 Czy podano wyczerpujący opis ocenianych opcji (*competing alternatives*)?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Czy zaprezentowano czytelne drzewo decyzyjne (*lub podobny element*):

 czy można jasno stwierdzić, kto co robi, dla kogo, gdzie i jak często.

Komentarze:

.....
.....

Czy kontynuować:

Tak

Nie

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

CZĘŚĆ A Czy ocena ekonomiczna jest ważna / wiarygodna (valid)?

PYT 3 Czy dokument zawiera dowody (evidence) na to, że program byłby skuteczny? (tj. czy program przyniesie więcej korzyści niż szkód?)

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy rozważyć:

 czy zastosowano badanie randomizowane (RCT) lub przegląd systematyczny; jeśli nie, należy rozważyć, jak mocne były dowody (oceny ekonomiczne często muszą uwzględniać różne rodzaje wiedzy, opartej na wynikach badań naukowych o różnych typach).

Komentarze:

.....
.....

CZĘŚĆ A Czy ocena ekonomiczna jest ważna / wiarygodna (valid)?

PYT 4 Czy skutki / efekty interwencji zostały odpowiednio zidentyfikowane, zmierzone i wycenione / oszacowane (value)?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

 Efekty mogą być mierzone w jednostkach naturalnych (np. lata życia) lub bardziej złożonych (np. wskaźnik QALY – lata skorygowane o jakość życia) lub w równowartości pieniężnej uzyskanej korzyści (np. USD).

Komentarze:

.....
.....

CZĘŚĆ B Jak oceniono i porównano konsekwencje i koszty?

PYT 5 Czy wszystkie istotne i odpowiednie wymagane zasoby, a także koszty efektów zdrowotnych dla każdej opcji, były zidentyfikowane, zmierzone w odpowiednich jednostkach i wiarygodnie oszacowane?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Zidentyfikowane:

należy pamiętać, jaką przyjęto perspektywę;

Zmierzone:

odpowiednimi jednostkami mogą być np. godziny opieki pielęgniarskiej, liczba wizyt lekarskich, uzyskane lata życia;

Wiarygodnie oszacowane:

czy wartości są realistyczne, w jaki sposób zostały uzyskane (wyliczone, przyjęte), czy uwzględniono koszty alternatywne.

Komentarze:

.....
 .....

CZĘŚĆ B Jak oceniono i porównano konsekwencje i koszty?

PYT 6 Czy koszty i konsekwencje były dostosowane do różnych terminów (czasu), w których wystąpiły (dyskontowanie)?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Komentarze:

.....
 .....

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

CZĘŚĆ B Jak oceniono i porównano konsekwencje i koszty?

PYT 7 Jakie były wyniki oceny?

Wskazówka:

Należy rozważyć:

- jaki jest wynik finansowy / podsumowanie (bottomline),
- jakie jednostki zostały użyte (np. koszt/ uzyskane lata życia, koszt / QALY, zysk netto).

Komentarze:

.....
 .....

CZĘŚĆ B Jak oceniono i porównano konsekwencje i koszty?

PYT 8 Czy przeprowadzono analizę przyrostową (inkrementalną) konsekwencji i kosztów ocenianych opcji (alternatywnych rozwiązań)?

Tak Trudno powiedzieć Nie

Komentarze:

.....
 .....

PYT 9 Czy przeprowadzono odpowiednią analizę wrażliwości (sensitivity analysis)?

Wskazówka:

Należy:

- rozważyć, czy wszystkie główne obszary niepewności zostały uwzględnione poprzez zmianę szacunku zmiennej oraz
- przemyśleć, jak mogłoby to zmienić wynik ewaluacji ekonomicznej.

Komentarze:

.....
 .....

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

CZĘŚĆ C Czy rezultaty / wyniki pomogą lokalnie w decyzjach co do finansowania i zakupów świadczeń / usług?

PYT 10 Czy program ma szansę być równie skuteczny w kontekście / środowisku Czytelnika?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Wskazówka:

Należy zastanowić się, czy:

 osoby (np. pacjenci) uwzględnione w analizowanej ocenie ekonomicznej mogą na tyle różnić się od populacji interesującej Czytelnika, aby wzbudzało to wątpliwości,

 (miejscowe) otoczenie / środowisko Czytelnika znacznie różni się od przedstawionego w ewaluacji.

Komentarze:

.....
 .....

CZĘŚĆ C Czy rezultaty / wyniki pomogą lokalnie w decyzjach co do finansowania i zakupów świadczeń / usług?

PYT 11 Czy koszty można przenieść (przetrasponować) na kontekst / środowisko Czytelnika?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Komentarze:

.....
 .....

CZĘŚĆ C Czy rezultaty / wyniki pomogą lokalnie w decyzjach co do finansowania i zakupów świadczeń / usług?

PYT 12 Czy koszty można przenieść (przetrasponować) na kontekst / środowisko Czytelnika?

Tak

Trudno powiedzieć

Nie

Komentarze:

.....
 .....

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Partnerzy projektu:

